І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N. J. Тел.: HEnderson 4-3237 УНСоюз: HEnderson 5-8740 Тел.: з Ню Йорку: BArcly 7-4125 УНСоюз: BArcly 7-5337

РІК LXVIII. Ч. 144. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 2-го СЕРПНЯ 1961 6 ЦЕНТІВ — 6 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, AUGUST 2, 1961 No. 144. VOL. LXVIII

КОНГРЕС СХВАЛИВ ЗАКОН ПРО ПОКЛИКАННЯ РЕЗЕРВІСТІВ

ЗАЛИШАЮТЬ 4 БАЗИ ДЛЯ БОМБОВИКІВ Б-47, ЗБІЛЬШУЮТЬ ФЛЬОТУ НА 40 КОРАБЛІВ

Вашингтон. — Палата Репрезентантів 31-го липня більшістю 403-ох до 2-ох голосів прийняла законопроєкт про повновласті Президентові покликати до активної військової служби 250.000 резервістів. Крім того досі видано вже такі зарядження, щоб скріпити збройні сили країни: 1) Не будуть закривати 4 летунські бази взДА аж до дальшого вирішення, бо і надалі мають користуватися далекосяжними бомбовиками типу Б-47. Перед берлінською кризою пляновано ті бомбовики віддати до резерви, бо ними не мала користуватися Стратегічна Повітряна Команда. Ці бази находяться в стейтах Флориді, Південний Каролайні, Луїзіяні і Тексасі. 2) Департамент оборони повідомив, що плянує взяти до активної служби в фльоті: 40 кораблів, які були вже вилучені з активної служби і стояли бездільно в портах. З цих кораблів 22 мають бути вжиті до перевозу військових транспортів і 18 менших кораблів, або навіть і більше, мають служити при поборюванні підводних човнів. 3) Пентагон виявив, що плянують поширити спільне використування вишкільних можливостей в Західній Німеччині американськими і німецькими збройними силами. Те саме відноситься і до військових магазинів в Німеччині. Цю справу обговорювали на конференції між німецьким міністром оборони Франком Йосифом Штравсом і секретарем оборони Робертом МекНамарою. Секретар оборони зізнавав в Палатній Підкомісії Видатків в справі збільшеного оборонного бюджету, який в цьому фінансовому році мав винести $47 більйонів, бо уряд у зв'язку з берлінською кризою започаткував побільшити видатки на оборону на $3.5 більйона. Палата голосувала над повновластями Президентові у пришпиненому темпі, поминувши Комісію Правил. Сенат прийняв цей проєкт ще в п'ятницю 28-го липня, і тепер закон має ще дістати підпис Президента. Згідно з цим законом Президент зможе покликати до активної служби 250.000 вояків, в тому і вояків Крайової Гвардії. Ця служба може бути довга на один рік. Президент зможе також продовжити час військової служби тим воякам, які відбувають активну службу. Закон важний до 1-го липня 1962-го року. Проти цього проєкту голосували 2 республиканські конгресмени Брейс Алджер і Юджін Сайлер, бо вони побоюються що збільшення наземних збройних сил може відсунути на задній плян військову політику „масової атомової відплатної акції" на випадок ворожої атаки. Конгресмен Сайлер заявив, що збільшення числа наземних військ може дістися внаслідок схильності високих військовиків розбудовувати свої роди збройних сил. Голова Комісії Збройних сил в Палаті конгресмен Карл Вінсон заявив що збільшування збройних сил ЗДА свідчить світові про це, що ЗДА „стоять твердо, є об'єднані і є готові до найбільших жертв, щоб втримати наші права і наші зобов'язання „та нашу волю". Промову Вінсона оплескували конгресмени з обидвох партій. Він порівнював 1961-ий рік із пізнішою ситуацією, яка була в 1939-му році. „Але тепер, казав Вінсон, є різниця. Тепер ми є краще підготовлені до збройного конфлікту, як у 1939-му році". І постава ЗДА змогла відібрати охоту теперішньому агресорові починати нову війну. Згідно з запропонованими проєктами ЗДА мають збільшити свої збройні сили з 2.493,000 вояків до 2.718.000. Армія вперше від 1956-го року матиме знов один мільйон вояків. Тепер вона має менше, ніж 870.000, які були законно дозволені. Під час конференції МекНамари з Стравсом вирішено, що і Західня Німеччина збільшить свої збройні сили. Це саме мають зробити і інші члени Північно - Атлантійського Порозуміння (НАТО).

8 кубинських полонених вернулися на Кубу, 2 залишилися у ЗДА

Маямі, Флорида. — 31-го липня 8 кубинських полонених, які прибули були вдруге до ЗДА як делегати полонених в справі виміни полонених за американські трактори, вернулися на Кубу, не залагодивши справи, бо американський Комітет Трактори за Волю розв'язався, визнавши неможливим здійснити домагання Кастра. Два кубинські полонені залишилися у ЗДА, бо вони не вірять, що Кастро звільнив 1.200 полонених, як Кастро захопив був під час висаду на Кубу в дні 17-го квітня. З 8-ма полоненими по-їхали на Кубу ще три інші кубинці, які вірять, що таки вдасться вимінити полонених за американські трактори. Ернесто Фрейре, секретар комітету для виміни полонених заявив, що може вдастся покищо звільнити 16-ох полонених, які ранені лежать в шпиталі в Гавані. Фрейре поїхав на Кубу для переговорів в цій справі. Поїхав туди і голова комітету Альваро Санчез та одна жінка Вірджінія Ветанкурт де Родрігез, якої чоловік є в неволі у Кастра. Два члени делегації полонених Мірто Колязо і Рейнальдо Піко Рамон вирішили не вертатися на Кубу, залишаючись в ЗДА.

В АМЕРИЦІ

● Пані Кеннеді в дні 28-го липня відзначила 32-гі свої народини. Це було чисто родинне свято, в якому взяли участь члени найближчої родини, які перебувають в приватному домі Президента в Гаянніс Порті, Массачусетс. Журналісти запитували секретаря Білого Дому Салінгера, чи іменинний торт був куплений чи подарований. Салінгер відповів, що „торт був спечений".

● Провідник демократичної більшості в Сенаті сен. Майк Менсфілд заявив, що Сенат буде працювати до Дня Праці, який цього року припадає на 4-го вересня. Конгрес мусить довше працювати цього року, бо є багато законопроєктів, які треба полагодити.

● Заступник мейора Ню-йоркського губернатора М. Вилсон заявив, що треба конче будувати протирадіяційні сховища, бо цього вимагає характер майбутньої війни, яку ЗДА мусять перевести.

● ЗДА випустили з повним успіхом далекосяжну ракету „Мінутмен", яка перелетіла з Флориди 5.000 миль і впала на південному Атлянтику. Першу ракету цього типу з успіхом випустили були в лютому ц. р., і тоді вона перелетіла 4.600 миль. Друга проба з нею відбулася в травні і вона не вдалася.

● Уряд Публічного Здоров'я стверджує, що цього року число занедужань на поліо є меншим, як в попередніх роках. Уряд щепив пригадує всім, щепитися проти поліо, бо тільки щеплення зменшило число занедужань на цю недугу.

● Американські астронавти командор Алан Б. Шепард і капітан Вірджіл І. Гриссом вислали з пропозицію промисловця Сайруса Ітона зустрінутися з совєтським космонавтом на фармі Ітона в Новій Шкотії в Канаді, куди має прибути майор Юрій Гагарін.

● Внук кол. президента Ф. Д. Рузвелта 23-річний Френклін Д. Рузвелт 28-го липня ц.р. склав присягу як офіцер американської фльоти і його приділено до фльоти на Пацифіку.

НІҐЕРСЬКІ ГОСТІ У БІЛОМУ ДОМІ

Прем'єр Ніґерії Абубакар Тафава Балева (посередині) із дружиною ніґерського амбасадора Дж. М. Удожі передали під час своєї відвідин у Білому Домі президентові Кеннеді різьблене слоневе ікло. На фото: гості пояснюють Президентові вирізьблені на іклі візерунки.

ЗДА можуть мати і масло і гармати — заявляє Бейлі

Вашингтон. — Голова Демократичного Крайового Комітету Джан М. Бейлі заявив, що ЗДА можуть мати і масло і гармати, і тому республиканці непотрібно домагаються, щоб президент Кеннеді зменшив видатки на необоронні цілі, збільшуючи оборонний бюджет у зв'язку з совєтськими погрозами в справі Берліну. Бейлі сказав, що республиканці використовують політичне напруження і хотіли б припинити економічний ріст і соціяльний поступ. Бейлі покликувався на президента Кеннеді, який сказав, що здібність ЗДА мати одночасно і масло і гармати, — є найбільшим атутом в боротьбі проти авторитарних комуністичних держав. Республиканські сенатори Роман Груска з Небраски і Андрю Ф. Шеппел із Кензас знов заявили, що уряд повинен зменшити видатки, що не є пригнічені на оборону.

Закликають Президента підтримати новий ліберальний іміграційний законопроєкт

Ню Йорк. — Голова ради директорів Американської та Громадянської Конференції Едвард Дж. Енніс вислав до Президента просьбу підтримати новий іміграційний законопроєкт, який не був би „дискримінаційним до жадного народу", і був би ліберальним, як про це заявляли обидві головні партії в своїх передвиборчих плятформах. Цю самою просьбу підписали 50 представників релігійних деномінацій, робітничих організацій, націснальностевих груп і добродійних агенцій, які займаються допомогою новим імігрантам. В цьому зверненні пропонується збільшити квоти нових імігрантів на основі нового перепису населення ЗДА з 1960-го року, збільшити число імігрантів з-поміж політичних втікачів; влегшити приїзд до цієї країни тим, які стараються об'єднатися зі своїми родинами тут, та допускати до ЗДА фах'івців, які потрібні економіці цієї країни.

Збільшення старечих пенсій зобов'язує від 1-го серпня

Джерзі Сити, Н. Дж. — Окружна адміністрація соціяльного забезпечення пригадує всім пенсіонерам, що новий змінений закон про збільшення старечих пенсій почав обов'язувати 1-го серпня. В цьому законі є такі головні пункти: 1. Збільшення найменших пенсій до $40. 2. Збільшення вдовиних пенсій на 10 відсотків. 3. Зменшення числа кварталів, потрібних до права на старечу пенсію. 4. Чоловіки мають право на старечі пенсії по закінченні 62-го року життя. З цього права можуть скористати ті чоловіки, які недомагають на здоров'ї і не можуть працювати повну скількість годин. Вони, які пенсіонери, могли б собі ще дорабляти місячно по $100, разом $1.200 на рік; вони могли заробити ще й по більше, але тоді з того зарібку їм децо стягали б. Інформації дають найближчі уряди соціяльного забезпечення.

$401.94 на пам'ятник Шевченкові з імпрези, що відбулася в Шикаґо 9 років тому

Шикаґо, Ілл. — Дев'ять років тому, 24-го серпня 1952, був у Шикаґо справді величний Український День. Проголосив його тодішній посадник міста, а окремий Комітет того Дня, що очолював адв. Роман Смук та в склад якого входили ще інж. Степан Куропась і п. Іван Дужанський, як заступники голови, д-р Петро Стерчо, як секретар, і п-ні Анна Васильовська, як скарбник, влаштував з цієї нагоди відповідну імпрезу, що була одною з великих подій в цій громаді. Покривши всі видатки, Комітет передав тоді $500 на цілі Українського Конгресового Комітету, а в касі залишився ще баланс в сумі $401.94, що досі лежав на чековому конті в банку. Цю суму тепер то передано на фонд будови пам'ятника Тарасові Шевченкові у Вашингтоні. Адв. Роман Смук, пересилаючи чек на таку суму за посередництвом „Свободи", долучив до цього ще й свою, як він твердить, „скромну" пожертву в сумі $100 на ту саму ціль — пам'ятник Кобзареві України у Вашингтоні. Гроші передано згідно з їх призначенням.

ДЛЯ ПРОДОВЖЕННЯ ТРАДИЦІЇ — $315.00 НА ПАМ'ЯТНИК ШЕВЧЕНКОВІ

Елизабет, Н. Дж. — Місцевий Відділ Союзу Українок Америки інформує, що родина Романа Слободяна, гол. касира УНСоюзу, з нагоди родинного свята — 45-річчя подружжя Романа і Анни Слободянів, склала разом на будову пам'ятника Тарасові Шевченкові у Вашингтоні $315, продовжуючи славну традицію американських українців, що з таких родинних нагод складали пожертви на добрі цілі. Пожертва п. Романа Слободяна на ту ціль в сумі $200 вже була проголошена раніше. Тепер склали — його дружина Анна $50 і їх діти: Данило $50, Галина $10 і Гриць $5, разом $315.

ЗАХІД ОБМІРКОВУЄ МОЖЛИВОСТІ НОВИХ ПЕРЕГОВОРІВ У СПРАВІ БЕРЛІНУ

Вашингтон. — Президент Кеннеді вислухав в понеділок 31 липня ц. р. широке звідомлення його дорадника в справах розброєння, Джана МекКлоя, який тільки що вернувся з СССР, де він мав дводенні розмови з Хрущовим в Сочі на Криму. В цій нараді взяв участь також державний секретар Дін Раск і ця нарада, за твердженням газет, започаткує серію конференцій Президента з своїми найближчими співробітниками про можливості нових східньо-західньої конференції в справі Берліну. Хоч про зміст звідомлення МекКлоя не подано ніякої офіційної інформації, проте газети твердять, що Хрущов „обурився" на промову през. Кеннеді, де заповіджено побільшення американських збройних сил у зв'язку з совєтськими воєнними погрозами, — але що він водночас не хоче війни за Берлін та що він радий би „переговорювати". Правда, західні керівні чинники знають, що ціллю Хрущова є розколоти Захід та остаточно добитися „розв'язки" проблем Німеччини й Берліну виключно лише за совєтською рецептою. Захід готов до переговорів, але на базі збереження своїх прав в Західньому Берліні і недоторканости шляхів комунікації Західнього Берліну з зовнішнім світом. По цій лінії склав в англійському парламенті заяву лорд королівської печаті Едвард Гіт, який є речником уряду в закордонних справах на терені нижчої палати парляменту. Він заповів, що переговори не можуть відбуватися в атмосфері погроз і що Англія цілком присдноїться до становища в цій справі през. Кеннеді. Ця справа буде предметом конференції чотирьох західних міністрів закордонних справ, яка почнеться в суботу 5 ц. м. у Парижі.

Надзвичайна Генеральна Асамблея ОН збереться для справи Бізерти

Об'єднані Нації. — Представник Ліберії в Об'єднаних Націях, д-р Натан Барнес, запов'я зголошення вимоги на скликання надзвичайної сесії Генеральної Асамблеї Об'єднаних Націй для справи спору між Тунісією і Францією довкола справи Бізерти. Він переконаний, що на такій Асамблеї Тунісія віднесе перемогу над Францією і переведе відповідну протифранцузьку резолюцію, маючи за собою 40 членів азійсько-африканського бльоку, 10 комуністичних країн і напевне ще деякі південно-американські країни. Дебати й голосування на Генеральній Асамблеї поставили б в дуже незручну ситуацію ті західні країни, які хочуть признати одначово із Францією, як Тунісією, тому вони ведуть жваву закулісову дипломатичну акцію, щоб та-кий довести до безпосередніх нарад і злагоди між Францією і Тунісією. Туніські керівні кола огірчені на Об'єднані Нації, що їх Рада Безпеки не змогла ані прийняти за відповідну резолюцію, ані тим менше — перевести її в діло. Під азійсько-африканською петицією в справі скликання надзвичайної Генеральної Асамблеї ОН зібрано вже 21 підпис. Потрібно 50 підписів Генеральна Асамблея зібралась би вже в четвер 3 серпня. Туніський уряд заявив, що він арештував „тільки" дві сотки французів в Тунісії з-посеред тамошніх 100.000 французів, а французька преса закидає Тунісії масове переслідування французів.

У Конго продовжують заходи над замиренням розсварених ватажків

Леопольдвіль. — До столиці колишнього французького Конга Браццавілю прибув у минулу неділю президент конголійської провінції Катанги Мойсе Чомбе, погодившись на зустріч безпосередньо із конголійським президентом Жосефом Касавубу. Після телефонічної розмови між ним і його приятелем, конголійським військовим командантом генералом Жосефом Мобуту, Чомбе погодився прихати до Леопольдвілю, поперез ріку Конго, на наради з лідерами центрального уряду Конга. Чомбе настоював на „самостійність" своєї провінції, але — за твердженням газет — переконався, що ані Бельгія, ані комуністи не будуть підтримувати його і що він опиниться в повній ізоляції. Тому зросли шанси на порозуміння з ним і на участь катанґських послів та сенаторів в сесії парляменту, яка засідає під охороною військ Об'єднаних Націй в забудованих університету, за 12 миль від Леопольдвілю. До цього часу ці катанські заколодатці бойкотували конголійський парлямент. Їхня участь дала більшість прозахідній течії, проти комуністичних прихильників Антуана Гізенги з провінції Орієнталь. Мойсе Чомбе вимагає, щоб незалежно від парляментарної сесії перевести безпосередні наради розсварених ватажків — Жосефа Касавубу, його — Мойсе Чомбе, — названого Антуана Гізенги та „президента" провінції Південного Касаю, Альберта Калонжі. Ганський і туніський члени місії Об'єднаних Націй ведуть посередницькі місію в тих переговорах.

● У Греції великого шуму наробила газетна вістка, що вислані з Греції до Англії лордом Елджином з початком 19 сторіччя античні скарби нищаться, бо в Британському Музеї їх миють із квасами, від яких вони — чорніють. Речник Британського Музею заперечив цьому, заявивши, що цей Музей вживає тільки — води.

„Селепко Лавочка" і С-ка виступлять на Союзівці в цю суботу

Союзівка, Керґонксон. — У рямках щотижневих культурно-мистецьких і розвагових імпрез на цій оселі Українського Народного Союзу відбудеться в найближчу суботу, 5-го серпня, оригінальний „назвіть його канадійський або як хочете" — вечір, з виступом групи акторів і співаків з Торонта: сопрано Наталки Баумш, баритона Григорія Ярошевича - Манька, Юрія Бельського („Саливан Глек") та Володимира Довганюка в ролі ще відносно молодого але вже „майже безсмертного Селепка Лавочки". Музичний супровід — Антоніна Ярошевич. Точної програми артисти відмовляються подати, вважаючи, що в теперішніх „майже воєнних" часах момент несподіванки є рішальний в кожній, також артистичній стратегії. Імпреза відбудеться, як звичайно, в суботу о год. 8-ій вечері, і в цьому відношенні не буде жадної „несподіванки".

Володимир Довганюк — „Селепко Лавочка"

АНГЛІЯ РІШЕНА ПРИСТУПИТИ ДО ЕВРОПЕЙСЬКОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ СПІЛЬНОТИ

Лондон. — Англійський прем'єр Геролд Мекмиллен заявив в понеділок 31-го липня ц. р. в палаті громад, що англійський уряд рішив вступити у переговори з Европейською Економічною Спільнотою, популярно званою Спільним Господарським Ринком, про приступлення туди. Він зазначив, що остаточне приступлення Англії до Европейської Економічної Спільноти може прийти тоді, коли будуть загарантовані економічні інтереси Бритійської Імперії та всіх членів Европейської Асоціяції Вільної Торгівлі, що її членами є сім західньо - европейських держав під проводом Англії. Водночас у Женеві, центрі названої Асоціяції, проголошено комунікат, що всі членські країни тієї Асоціяції, себто крім Англії ще Швеція, Норвеґія, Данія, Австрія, Швайцарія і Португалія, згідні до переговорів з Европейською Економічною Спільнотою, щоб таким чином створити одностайний західньо - европейський економічний бльок, який охоплював би 300 мільйонів людей. До Европейської Економічної Спільноти, чи пак до Спільного Господарського Ринку, або так званих „Внутрішніх шістьох" у противенстві до „Зовнішніх сімох" з названої Асоціяції, належать Франція, Західня Німеччина, Італія, Бельгія, Голляндія і Люксембург. Тих шість держав об'єднані також Стально-вугільною Спільнотою та т. зв. Евратомом і вони змагають не тільки до скасування всіх внутрішніх митних бар'єрів, спільної митної політики супроти закордону та спільної робітничої політики, але й до щораз тіснішої політичної співпраці. Зате до Европейської Асоціяції Вільної Торгівлі належать одначово деякі членські країни Північно - атлянтійського пакту (НАТО), як Англія, Данія, Норвегія і Португалія, як і невтральні країни, як Швеція, Австрія і Швайцарія. Данія і Норвегія вже проголосили, що вони переговорюватимуть про приступлення то Спільного Господарського Ринку, але узалежнюють це від вислідy переговорів Англії у цій справі. Заява Мекмиллена викликала гострий спротив збоку соціялістичної опозиції та скрайньої правиці, яка лякається, що Англія таким чином втратить частину своєї економічної суверенности. Право-консервативний посол Антоні Фел назвав заяву Мекмиллена „соромним актом", який стягає „нещастя на Англію" та закликав Мекмиллена до резиґнації. Одначе величезна більшість консервативної партії, як теж більшість англійського громадянства ставиться по цієї справи позитивно, вбачаючи у приступленні Англії до Спільного Господарського Ринку запоруку „що Англія не буде економічно ізольована від европейського континенту та що воно скріпить Англію економічно і політично. Очевидно, що всі признають, що створення могутнього економічного бльоку з країн, які разом начисляють понад 300.000.-000 мешканців, це історична подія, яка має також величезне політичне значення.

Проєкт нової програми компартії СССР виготовляв Хрущов

Москва. — Проголошений в минулу суботу проєкт нової програми Комуністичної партії СССР був вислідом чотирольтньої праці спеціяльної комісії, яку обрано для цієї цілі на 20-му конгресі тієї ж партії в 1956-му році. Однак большевицька пропаганда дає зрозуміти, що головним автором того нового пропагандивного твору є Нікіта Хрущов. Закордонні обсерватори в Москві здогадуються, що ця нова декларація дасть змогу Хрущову виступити на 21-му партійному конгресі, що почнеться 17 жовтня ц. р., в ролі теоретика комунізму і таким чином знову оспорити монополь в цій ділянці сталінського „китайського Леніна" — Мао Тсе-тунга. Тим часом большевицька пропаганда підготовляє вже Хрущову грунт для такої ролі, подаючи вигадані прояви „захоплення", що його ніби викликав той новий совєтський пропагандивний документ серед підсовєтських громадян. Хто насправді становив загадку вогрі комісію для злагоднення нової партійної програми — цього совєтська преса ніколи не подала, мабуть тому, щоб не поменшувати значення самого Хрущова. Закордонні дипломати в Москві звертають окрему увагу на ту частину декларації, де говориться про обмеження членства у Верховному Совєті і партійному ЦК до трьох каденцій, що дає змогу переводити „чистку" серед большевицької верхівки. Але водночас та декларація признає можливість робити „вийнятки" і воно дає Хрущову змогу зберегти дерсменту диктатуру.

У СВІТІ

● Ліва преса у Франції оскаржує французьку правицю у затіюванні нового військового бунту проти де Голя, при чому вона твердить, що засуджені генерали й полковники, лідери останньої військової революції в Альжирі, ніби-то спасаються з-за іздять по Франції і Альжирі, організуючи нову революцію.

● В Англії представник уряду заявив в палаті громад, що уряд призадумується над увеленням децимальної валютової системи та що вже вповні визнати оправди монети з піастру, а не металю. Вонo казав представник міністерства скарбу — дешевше у продукції і вигідніше для публіки, бо такі гроші легші.

● З Тунісії видалено двох французьких журналістів, представників паризьких часописів, „Франс Суар де Парі" і „Парі Матч". Офіційні туніські кола пояснили, що ті журналісти подавали неправдиві для тунісії і ніби-то фальшиві відомості, черпані від французьких військових кіл в Бізерті, та що вони — між іншим — написали, що є президент Тунісії Габіб Бургіба тратить в народі популярність.

● На Тихому океані відбудуться нові поміри найбільшої глибини. Переводитиме їх спущений в минулому тижні на води в доках французького порту Тульону спеціяльно для цієї цілі збудований корабель „Архімед". Рекорд в помірах морської глибини побив до цього часу проф. Авгуcт Пікард на збудованому під його доглядом американському судні „Трієст". Він осягнув дно Тихого океану біля Гуами на глибині 37.590 стіп. „Архімед" хоче побити цей рекорд.

● В місті Сметвіль в Англії, що нараховує 70.000 мешканців, в тому числі 5.000 азійців, 600 англійських родин загрозили, що не платитимуть комірного, якщо до місьних будинків впроваджуватиметься одна кольорова родина. Але місцеві власті загрозили насильним виселенням кожного мешканця міських будинків, який робитиме расові демонстрації, — і заповіджений страйк заламався.

● Комуно-китайська офіційна пресова агенція Гзінуа накинулась на останню промову през. Кеннеді про Берлін, закинувши йому, що він використав тільки справу Берліну для „нацьковування до війни" та побільшування збройних сил ЗДА і натискання на союзників Америки, щоб вони також зброїлись. Китайські комуністи вважають за злочин Америки, що вона противиться „справедливим пропозиціям" Москви щодо розв'язання проблем Німеччини і Берліну.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J.

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

Subscription Rates: One year $12.00; six months $6.25; three months $3.25.—Jersey City and Foreign Rates: One year $14.00; six months $7.50; three months $4.00. For UNA members monthly 65¢.

Передплата: На рік — $12.00; на пів року $6.25; на три місяці $3.25. — В Джерзі Сіті і закордоном: — На рік $14.00; на пів року $7.50; на три місяці $4.00. — Для членів У. Н. Союзу, чоловіків і жінок, — 65 центів місячно. — За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Статті і дописи, підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N.J.

Документ брехні й облуди

Проголошений з великим шумом проєкт так званої нової програми Комуністичної партії Совєтського Союзу є нічим іншим, як новим виданням прерізних попередніх большевицьких партійних декляраций, повних брехні, облуди та фантазії на тему раю на землі, що його комуністи обіцяють завести — в майбутньому.

Ця нова декларація, що її має схвалити в жовтні з'їзд Комуністичної партії в Москві, стане для большевиків офіційною програмою, на місце програми з 1919-го року, стане наче білією, поза якою не існує іншої віри. Але ж большевицьке „вірую" є насправді сумішкою свідомої демагогії, маніяцьких тверджень та сподівань і політичної тактики. Як звичайно, частина цієї декляраціі призначена для зовнішнього світу, частина — для підсовєтських громадян, а частина — для комуністичної партії. Зовнішньому світові подасться нову заяву про неминучий загин того, що большевики називають „капіталізмом" та „імперіялізмом", а що насправді означає вільну частину людства. Большевицька декларація повторює фрази про мирне співіснування, як найкращий і найдоцільніший спосіб для загирення вільного світу з доведенням комунізму до перемоги — без війни. Але, як правильно стверджує „Ню Йорк Таймс", у цій деклярації водночас залишено відкритою фіртку і для війни, якщо вона буде для Москви корисною і потрібною. „Історичною місією комунізму" називає ця нова большевицька програма „скасування війни й встановлення вічного миру на Землі", — але Москва вважає, що цей „мир" може настати тільки тоді, коли в цілому світі запанує комуністичний лад, себто коли цілий світ буде уярмлений комунізмом. Ствердження, що З'єдинені Держави є „сучасним центром політичного й військового імперіялізму", розкриває засадничий підхід кремлівських володарів до справи волі, миру й добробуту. Це сліпота маніяків, задивлених тільки в самих себе і в свою доктрину, неприступних для всього, що їм немиле.

Тому ця нова програма російських комуністів є саламахою, в якій холодна вирахуваність спеців від пропаганди сплітається з наївністю та примітивізмом. Впродовж сорока років большевицька система видушувала з 200 мільйонів людей усі соки, щоб будувати „спутніки" та накопичувати величезний арсенал зброї, включно з далекосяжними ракетами. Але підсовєтські невільники все ще живуть у стані цивілізаційного примітивізму, і тільки нечисленна панівна кліка може дозволити собі на авто, на холодильник, добрий фотоапарат і годинник, що є люксусом для населення сіл і міст, де все ще по кілька родин користуються однією кухнею та однією лазничкою. Впродовж найближчих 20 років цей стан — запевняють большевики — має радикально змінитися. Хоч важкий промисл далі буде упривілейований, проте „кожна родина включно з новоженцями" дістане „помешкання з гігієнічними вигодами", очевидно — безплатно. По фабриках і установах даром видаватимуть харчі, люди не платитимуть за мешкання, світло, паливо, лікування, навчання, подорожування всіма засобами комунікації — все це буде безплатне! Проте, невідомо, як усе це здійснить держава, бо й податки будуть скасовані! Якщо така програма може й зробить якесь враження на зулюсів і конголійців, то ледве чи переконає вона підсовєтських громадян, які вже мають досвід з большевицькими обіцянками.

Тверезі голоси

В російській еміграційній пресі вже довший час відбувається дискусія на тему російсько-українських взаємин. Визначають напрям цієї дискусії і надають її тон еміґрантські шовіністи типу відомого чорносотенця - монархіста Н. Чухнова і ненависника всього, що українське — Н. Ульянова. Прав української нації на самовизначення і відокремлення вони не визнають, український незалежницький рух зводять до „галицького сепаратизму", винайденого німцями і Гітлером, і раді скинути на українців усю погань, яка будь-коли існувала, обвинувачуючи їх у найбільш неймовірних і безглуздих злочинах.

З українського незалежницького погляду такого роду антиукраїнські виступи подекуди можуть бути корисні, бо вони з усією виразністю виявляють справжні настрої провідних кіл російської еміграції супроти українців. З другого ж боку, такого роду виступи підтверджують тезу, що між російськими білими й червоними „єдинонеділимцями" ніякої по суті різниці немає, що одні й другі солідарні у своєму неґативному ставленні до справи визволення України та її незалежного існування.

Водночас із цим такі посунені докраю безглуздя російські шовіністичні виступи починають натрапляти на деякий спротив збоку самих же росіян.

Виявом такого спротиву є, щоправда нечисленні, але досить рішучі й тверезі голоси поміркованіших людей з-поміж російської еміграції.

З-поміж таких голосів треба відмітити надруковану в нюйоркському „Новому Русскому Слові" з 26-го липня цього року п. н. „Ворог — номер перший" статтю відомого еміґрантського антибольшевика, колишнього в'язня концентраційних совєтських таборів Б. Ганусовського і надрукований в числі з 30-го липня ц. р. „НРСлова" лист до редакції В. Шестаковича п. н. „Про українсько - російські взаємини". В першій з цих статтей автор її Б. Ганусовський підтверджує факт, що для російської політичної еміграції большевизм уже перестав бути „ворогом число один" і що вона всі свої зусилля і боротьбу спрямовує проти різнонаціональних сепаратистів, ставлячи собі як мету не повалення большевизму, але затримання цілости совєтської імперії на теренах, що залишаться після повалення совєтського режиму. У своїй статті Б. Ганусовський відважується навіть на твердження, що якби шляхом розчленування можна було добитися негайного комуністичного перевороту, то він перший голосував би за таке розчленування. Другий із авторів, В. Шестакович конкретними даними збив у своїм листі тезу Вайнбавма і Чухнова про „галицькість" українського незалежницького руху і довів, що ініціяторами, організаторами та ідеологами цього руху були в першій мірі українські діячі із східніх українських земель. Він же висловив вимогу, щоб росіяни ставилися чуйніше до справедливих аспірацій українського й інших поневолених народів, бо „не можна визнавати права народів в теорії, а на практиці проводити цинічну політику придушування всякого змагання до свободи й незалежности інших народів".

Відповідь В. Шестаковича „прихильникам великодержавного шовінізму пп. Чухновим і Ко." виразна й недвозначна. Треба тільки сумніватися, чи дійде вона до їх вух і сумління.

ОБОРОНА ЦИВІЛЬНОГО НАСЕЛЕННЯ В МАЙБУТНІЙ ВІЙНІ

У давніших війнах цивільне населення, яке жило далеко від фронту, не зазнавало воєнних небезпек, хібащо відчувало недостачу харчів, коли війна тривала довший час.

Та з появою літаків, яких почали вживати наприкінці першої світової війни, ситуація погіршилася, бо ворог міг уже докучати й цивільному населенню в запіллі, деморалізувати його та перешкоджати в праці. У першій світовій війні вояк, який перебував за кілька кілометрів поза бойовою лінією, був поза засягом ворожих куль.

Але друга світова війна змінила той стан. Вже перед її вибухом в европейських державах вишколювали цивільне населення в протигазовій обороні, побоюючись, що ворог користуватиметься газами. Газів в останній війні не вживали, але цивільне населення зазнало багато лиха від бомбування літаками. По всіх воюючих країнах будували тоді протилетунські сховища, в яких ховалося цивільне населення під час ворожих налетів.

Майбутня війна загрожує новою, куди страшнішою небезпекою цивільному населенню — атомовим знищенням. Населення поза бойовими лініями може бути знищене не тільки від безпосереднього діяння атомових бомб але також внаслідок смертельної атомової радіяції, яка триватиме довший час після ворожого налету.

Після винаходу атомових бомб, яких ужито під кінець другої світової війни в Японії, почали думати про такі сховища, які могли б забезпечити людей від діяння цієї жахливої зброї. Та коли винайдено водневі чи пак нуклеарні бомби, виявилося, що на великому обширі немає проти них жадного захисту. Однак, це не значить, що люди мають відмовитися від самої думки про порятунок і чекати на певну смерть. Бомба знищить те, що вона зможе знищити, але проти атомової радіяції, яка убиває все живе, затруює харчі, повітря і воду, можна захиститися в такому приміщенні, куди вона не дістанеться. Тож військові фахівці рішили звернутися до призабутої і занедбаної справи — побудови протирадіяційних сховищ.

Коли загострилася політична ситуація у зв'язку з совєтськими погрозами в справі Берліну, президент Кеннеді звернувся до Конґресу з просьбою збільшити суму на будову протирадіяційних сховищ. Запропонована на цю ціль сума $207 мільйонів — це тільки краплина в морі, бо на побудову таких сховищ, для всього населення потрібно десятків більйонів долярів. Але й це є поважним кроком уперед в порівнянні з дотеперішнім занедбанням цієї важливої проблеми.

Справою оборони населення донедавна займався Уряд Цивільної і Оборонної Мобілізації, але від 1-го серпня цією справою керуватиме уже департамент оборони. Проблема цивільної оборони була б розв'язана, якби в цій країні було побудовано стільки сховищ, що могли б дати місце для всіх американських родин, які там могли б жити і харчуватися дільна тижнів, поки не змаліє смертельна радіяція.

Дехто гадає, що ці сховища мусять мати стіни принаймні три стопи завгрубшки. Але це зовсім не так, — за протирадіяційні сховища можуть служити звичайні пивниці з достатньою кількістю харчів і води.

Треба ще згадати про можливість евакуації населення під час атомової війни. Про неї говорили тоді, коли існували тільки атомові бомби, що їх могли скинути на країну далекосяжні літаки. Тепер існують далекосяжні ракети, які летять із неймовірною швидкістю. Тому про якусь масову евакуацію населення не може бути навіть мови, бо, наприклад, для виселення мешканців Ню Йорку чи Шикаґа треба декількох днів. Отже, виселення людей з великих міст могло б бути переведене лише за кілька днів перед сподіваною війною.

Уряд Цивільної і Оборонної Мобілізації плянує ще й інші оборонні засоби. Наприклад, у Мишиґені випробовують малі алярмові сирени, які мають знаходитися в кожному домі, долучені до електричних проводів. В дослідчих лябораторіях працюють над протирадіяційною маскою, яка має очищати повітря від радіяційної, хемічної та біологічної отрути. Сконструйовано прилад, який має виявляти радіяцію. Він коштує $20, але стараються зменшити його ціну.

У відповідальних колах гадають, що ще не запізно підготовити успішну протирадіяційну оборону, коли діяти в належному темпі.

Спроби припинити втечу східніх німців

Берлін. — Східньонімецький комуністичний режим започаткував заходи спрямовані на обмеження свободи подорожування по Східній Німеччині і в дальшому на припинення безупинної еміграції східніх німців до Західньої Німеччини. Не маючи ніяких правних підстав для проголошення заборони подорожування по Східній Німеччині комуністи почали поширювати вістки, що туристи і відвідувачі із Західньої Німеччини завозять до Східньої Німеччини поліо і створюють цим загрозу для здоров'я східньонімецького населення. Східньонімецьке міністерство здоров'я звернулося навіть до міністерства внутрішніх справ з вимогою започаткувати заходи для обмеження подорожей між Східньою і Західньою Німеччинами, щоб таким чином заґарантувати населенню Східньої Німеччини якнайуспішнішу охорону перед поширюванням заразливих недуг, особливо ж поліо. Відповідний декрет в цій справі має бути проголошений пізніше. Водночас із цим в Східньому Берліні проголошено, що Східня Німеччина переймає контролю над повітряними шляхами до Берліну, але ж літаки із Західньої Німеччини, що прилетіли вночі з 31 на 1 серпня на летовище Темпельгоф у Берліні, прибули ще без ніяких перешкод. Доказом на те, що західньонімецькі туристи заносять поліо до Східньої Німеччини мала б бути велика кількість хворих на поліо західніх німців, які нібито перебувають в східньонімецьких шпиталях.

Олег Лисяк

НА СМЕРТЬ ВОЇНА

„... Пишу листи до Тебе, померший Брате, і знаю, що слова мої в'януть, заки ще зродяться..."

Коли хоронять воїна — над його могилою почесний відділ віддає останній салют і сухий тріскіт пострілів прощає того, що відійшов... Коли вмирає державний муж, чужинні представники згідно з дипломатичним протоколом складають на свіжій могилі вінки із чорними стрічками у формальному поклоні...

Не було ні почесної сальви вояків у шоломах, не було й чужинних представників над свіжою могилою Любомира Ортинського на цвинтарі „Гейтс оф Гевен", серед зелених пагорбів нюйоркського передмістя Йонкерс 27-го липня 1961-го року.

Хто зна, чи навіть якби була змога прощати нашого Товариша, поручника Ортинського всіма засобами похоронного ритуалу, належного воякові й державному мужеві в службі свого народу — хто зна, чи було б це згідне з його волею.

Він бо не любив, не переносив ніякої, за його власними словами, „бляхи", гучних фанфар, декоративности і церемоніялу. Це не був його світ — його світом була праця для вибраної ним ідеї, було переводження на практиці того, що було „теорією" його життя.

Якраз шістнадцять років тому, у кінцеві дні липня 1944-го року, в річницю яких перестало бити його серце на чужій землі, здалека від побоєвищ Бродів, — стояв у бою молодий поручник 29-го полку І. УД Любомир Орський і якраз дня 22-го липня був він поранений під час артилерійського обстрілу. Про цей час він сам так висловлювався у журналі Братства кол. Вояків І. УД „Вісті" у липні 1951-го року у статті „Дороговказ Волі", десять років тому:

„Ми пішли під Броди, щоб на визвольному шляху поставити ще один дороговказ, що веде до Волі. Там, у стіп Маркіянової гори, принесли ми кровну жертву молодого українського покоління, що, зроджене в бурі революції, виховане на традиціях Маківки, Крутів, Чортківської офензиви і львівських „Бриґідок", зміст і ціль свого життя вбачало у здійсненні заповіту великого Коновальця: „Здобудеш Українську Державу або згинеш в боротьбі за Неї".

Ми вірили і віримо, що кров і тільки кров виведе нас з неволі. Ми щасливі, що могли скропити нею українські подільські лани і закарбувати на сторінках визвольного змагу українського народу ще одну дату чинної дії на полі бою. Ми, ті, що творили цю дію, наші друзі, що там лягли й ми, кому Боже Провидіння дозволило вирватися з окруження і жити, вважаємо брідську битву ще одним випробуванням сил, ще одним етапом на шляху до Волі".

Вагато етапів перейшов на шляху до Волі Любомир Ортинський, і ні одного з тих етапів він не намагався обминути. Він виконував те, у що вірив, він був не лише теоретиком, але й практиком своїх переконань, і це — одна з головних прикмет цієї небуденної людини. Він перейшов польську тюрму після Студентського Конгресу у Львові, перейшов гестапівську тюрму у Відні після розв'язання Дружин Українських Націоналістів, перейшов перед тим шлях леґіону „Роланд", перейшов дорогу Першої Української Дивізії від початкового вишколу, через бої під Бродами, і гіркі дні після закінчення війни, аж до темних бараків і шатер Авербаху в полоні, в якому перебував з товаришами, старшинами й стрільцями, до останнього дня, не зважаючи на всі небезпеки „репатріяції" — мало того, діючи активно в справі реґабілітації Дивізії в очах західніх альянтів.

Нічого не ощадив йому Господь на цій землі: важкої хвороби легенів, набутої в полоні, перебування по шпиталях, спізненого на роки виїзду за океан — усе було у важкому житті цієї людини.

Але він зумів, не зважаючи на всі ці перешкоди, закінчити успішно університетські політичні студії, займатися організаційною працею в Братстві, в якому був початково організаційним референтом, а опісля головою, стати відомим журналістом, добитися акредитування як журналіст в Об'єднаних Націях, вести політичну роботу, знаходити й використовувати контакти з чужинними делеґаціями в ОН і бути зразковим чоловіком і батьком так дуже любленої ним донечки Анни. При всіх важких переживаннях не раз можна було заламатися, не раз можна було відступити від засад, що їх як християнин, визнавав Любомир. І знову зацитуймо його слова із споминів про вилім з брідського кітла: „Молюся, голосно повторюю, такі звичні, а зараз такі цілющі й величні слова молитви: „Да будет воля Твоя".. Які інші слова, які земські кличі й закляття всилі прошепотіти в годині. смерти уста вояка? Його тільки, Його Святе Ім'я вимовляють в обличчі смерти тисячі і мільйони, байдуже вірні визнавці Його Євангелії, чи перед хвилиною ще зарозумілі безвірники. Щасливий той, хто ввесь час носить Бога у своєму серці і завжди повний віри може звернутися до Його милосердя".

Так, той, що ми його попрощали 27-го липня цього року на цвинтарі в Йонкерсі — був віруючий і справжній християнин, це була людина з характером і з відвагою християнина, людина, яка не вагалася робити речей навіть непопулярних, якщо вона була переконана, що те, що вона робить — правильне. А при цьому Любомир Ортинський був тим, з яким можна було жити так, як з близьким приятелем, випробуваним у десятках ситуацій, — навіть тоді, коли його погляди були зовсім інакші, ніж ваші. Печать великої особистої культури, печать великого роду давала йому можливість переборювати всі особисті перешкоди.

„Ортинські не живуть довго, — але лишають по собі слід", — сказав хтось після похорону. І як же прикро слушними були ці слова! „Усе треба сперти на солідній студії, — говорив не раз Любомир, — а потім щойно вдарити, але так, щоб яму вирвало!" Як гірка іронія звучать ці слова, бо ями, яку вирвала смерть нашого Любка, не швидко вдасться заповнити.

Важко писати спогад про когось, з ким перша зустріч відбулася на полі бою і з ким пережилось усяке — фронт, гіркі дні полону, працю над створенням нових вартостей, з ким велося палкі дискусії, з ким не раз не погоджувалось і з ким не вривалась ні раз лучба, дармащо не раз розлучали кордони і широкий океан. Лежить ще переді мною його останній лист, писаний за два дні перед відходом у вічність, — читаю слова: „Я маю той прикрий обов'язок, що доки очолюю щось — я несу за це відповідальність"... Таким був він.

Стоїмо над могилою, чую: „Заки море перелечу..." Але я не можу співати, і не можу плакати — очі сухі. Ось там лежить мій друг, друг нас усіх — наш Любко, і його нема вже між нами. Не можу писати трафаретів про „невблаганну смерть", про „невіджаловану втрату" — це ж наш Любко, а він так не любив трафаретів...

„Ми повернемось! — писав Любомир Ортинський у збірнику „Броди", і слова, якими він закінчив свій нарис, були такі: — „...лежить пошматоване тіло стрільця Самбора. Затримуюся коло нього, навіть нема кому наказати витягнути його тіло з-під авта й похоронити, а він дивиться на мене своїми великими, синіми очима й немов каже: „Не забувайте..." Я шепочу молитву й відходжу. Але ми ще вернемося, дорогий Самборе, і залізним хрестом прикрасимо твою могилу там, у яру за Загірцями, на краю саду, коло шосе..."

Поручник 29-го полку І. УД Любомир Ортинський вже не повернеться на побоєвище до Загірець. Але коли на брідських полях поставить колись народ могутній монумент - мавзолей своїм вірним синам — там буде місце для Любомира Ортинського, для вояка, що шматок прапора Дивізії поклав на своє серце, і носив цей шматок аж до дня, коли його серце, серце воїна перестало бити навіки — в річницю битви під Бродами.

З совєтської преси

ЩИРОСЕРДЕЧНИЙ ЛИСТ

В „Ізвєстіях" з 12-го червня ц. р. появилась стаття про групу студенток, які, по закінченні педагогічного інституту, рішили „добровільно" поїхати на цілинні землі. У зв'язку з тою статтею редакція буцімто одержала кількасот листів від дівчат з різних закутків СССР, які „гаряче солідаризуються" в своїх рішеннях з студентками. Проте, один лист з усіх тих кількох сот листів, очевидно, найбільше щирий і найбільше відповідає настроям молоді, яку женуть освоювати казахстанські пустелі. Ось цей лист у скороченні:

„.... Здрастуйте, дорогі дівчата! Дозвольте на нескромне запитання — це рішення у вас безповоротне чи просто так, для афіші? Дуже прошу вас повідоміть, коли ви будете тікати з „цілини". Це дуже важно для моїх спостережень про подібних до вас ентузіястів. Прошу тільки не передавати цього листа до редакції.
Геннадій."

У довжелезній „відповіді дівчат" на листа Геннадія М. відчувається вправна рука редакторів, які при цій нагоді погрожують усім „геннадіям", як шкурникам і себелюбам, що не хочуть зрозуміти „величі будови комунізму".

„КІМНАТИ ТРУДОВОЇ СЛАВИ"

Винахідливі совєтські пропаґандисти - наганяйла придумали ще один заштрик для „піднесення ентузіязму трудових колгоспних мас". Тим разом це — „кімнати трудової слави". Як подає „Радянська Україна", першу таку кімнату відкрито недавно у Борщівському районі на Тернопільщині. На почесному місці в цій кімнаті лежить „Книга пошани" з іменами рекордистів у вирощуванні кукурудзи, найславніших доярок і свинарів. По стінах висять портрети „героїв соціялістичної праці". Окремі монтажі відтворюють у фотознімках діяльність перших у районі „бригад комуністичної праці". Чільне місце займають також „трудові зобов'язання" що їх беруть на себе колгоспи у змаганні „за гідну зустріч 22-го з'їзду КПСС".

„Кімнати трудової слави" влаштовується тепер по всіх районових Будинках Культури, як осередки пропаґанди „передового досвіду".

ПРОСЛАВЛЯЮТЬ „ВЕЛИЧ РУСКОГО НАРОДУ"

Міністерство Культури СССР прийняло рішення: накрутити фільми за романом російського письменника Толстого „Війна і мир" — „Цей ґрандіозний, направду несмертельний пам'ятник русскої слави і патріотизму нашого народу, — пишуть „Ізвєстія", — десятиліттями чекав, коли хтонебудь з совєтських кінорежисерів візьметься до його постави. „Війна і мир", — заявляє редакція цієї газети, — має прославити геройізм, силу і велич русского народу. Він матиме три серії і накручуватимуть його рівночасно в трьох місцях".

Але що найцікавіше — на режисера цього фільму призначено відомого українського актора Сергія Бондарчука, а на головного консультанта — дійсного члена Академії Наук Української ССР Н. К. Гудзія.

Лев Яцкевич

ЛАВРОВИЙ ВІНОК НА СКРОНЬ „ТРИЗУБА"

(4)

Знаний український спортовець і колишній змагун львівської „України" та ужгородської „Руси" В. Кобзяр надіслав до мене листа, в якім висловлює багато цікавих думок відносно потреби та користи заанґажування тренера для „Тризуба":

„Прочитавши Вашого останнього листа про рішення заанґажувати тренера Глісовича, я таки вголос крикнув — нарешті! Бо йти у футболі самоучки вперед звичайно можна, однак є певні границі, яких переступити без доброго навчителя годі. Створити добре зцементовану, стабільну дружину може тільки кваліфікований, добрий тренер. Ви в щасливому положенні, що розпоряджаєте сьогодні добрим матеріялом, маєте заавансовані молоді таланти, як технічно, так і кондиційно, що з надхненням змагаються з противником. Цього навіть вистачає, щоб сьогодні бути першунами чи між першими в тій країні. Але на „завтра" вони напевно будуть закороткі. Знайдуться мудрі провідники інших футбольних клюбів, що обстарають добрих тренерів, і за 2 - 3 роки вже пізно їх здоганяти. А стара правда - практика знає, що легше здобути першенство як його закріпити.

Тренер коштуватиме. Славного Мазаля, що навчив нас в „Русі" грати футбол, ми майже рік оплачували самі, й то здорово! — далі він вже сам на себе заробив. З піднесенням рівня гри, піднеслася й кількість глядачів на площі, а з тим і матеріяльні засоби. Вірю, що так буде й у вашому випадку.

В тих перших видатках на тренера хочу бути з вами — так на один рік по $10 на місяць. Тож за перших три місяці (червень, липень та серпень ц. р.) пересилаю $30 в залученні. Щасти Вам, Боже, зорганізувати ще 49 осіб так само по $10 на місяць — і буде тренер. А з ним добра дружина і навчитель для власного „нарибку" з резерви і тих найменших „вовченят".

Вітаю з виданням „Спортового Бюлетеня". Бо у доброму прикладі на спортовому майдані та власній спортовій пресі криється насправді успіх в ширенні спорту у маси нашої української молоді.

Щиро ґратулюю за здобуття чаші й тим самим всеамериканського першенства! Тішуся так само, немов би сам належав до Вашої „одинадцятки".

Стільки від українського спортового ветерана і колишньої зірки львівської „України" та ужгородської „Руси". Чекаємо дальших відгуків від наших спортовців та прихильників „Тризуба". Я з правдивою турботою слідкую за трудносцами, з якими борються наші канадійські клюби, що не можуть в фінансовому аспекті додержати темпу канадійським командам. Я свідомий того, що українська національна група в Канаді не розпоряджає такими матеріяльними засобами, як інші численніші національні групи, але таємниця успіху даного клюбу лежить часто не так у грошах, як у спільній праці та ентузіязмові, без огляду на те, чи команда має більші чи менші успіхи.

Ми, українці, психологічно не є до цього здібні, бо коли наша дружина перемагає, ми кричимо „осанна", а коли вона має неуспіхи, кричимо — „розпни!" Крім цього провід українських клюбів має далеко важчі завдання, як американських чи канадійських клюбів. Бо коли ті останні наставлені лише на спортові успіхи і часто - густо не є обтяжені балястом членства та їх скомплікованою чорнорадівською психікою, — провід наших спортових товариств при менших матеріяльних засобах має скомпліковану ґаму завдань ідеологічного, пропаґандивного, виховного, громадського і нарешті спортового характеру.

Нашою національною хибою є те, що ми не вміємо відрізняти речей великих від малих, наш погляд може дуже легко сколихнути перший-ліпший демагог з-за рогу і ми за півгодини зміняємо його на 180 ступенів. У нас загальні збори часто перетворюються на судову розправу, на якій управа товариства, що безкористовно, з посвятою тягнула всі аґенди та працю товариства цілий рік, сидить на лаві оскаржених, бо дружина, мовляв, програла одні чи два змагання. В такий спосіб ми часто відтручуємо від себе своїх найкращих провідників, і на загальних зборах постає криза в доборі людей до нової управи.

Силою кожного товариства є довір'я та пошана до його проводу. І тільки коли ці дві речі будуть існувати, товариство матиме осяги і виказуватиме свій ріст, коли ж не буде довір'я та пошани до проводу, товариство скоріше чи пізніше мусить упасти. І не кількість стрілених ґолів, але кількість проведеної праці в загальному аспекті є мірилом вартости кожного спортового товариства і кожночасної його управи.

Від цих трудноців не вільний і филаделфійський „Тризуб", що теж з великим трудом і перешкодами проводить свою велику роботу.

(Кінець)

Степан Куропась

ШИКАҐОВСЬКА ХРОНІКА

Похорон Марії Білик, другої з черги головної містопредсідниці УНСоюзу відбувся 22-го червня. Не було мас народу, багато старших громадян, її ровесників чи знайомих, вже з хати ніде не виходять, дожидають покликання на інший світ. Нова іміграція пані Марії Білик не знала, народжена тут генерація за неї забула. Дві сотні людей в церкві і одна на Резурекшен цвинтарі — 32 авта. В церкві о. Р и ч к у н ЧСВВ пригадав своїм парахіянам, що покійна слави не шукала. Була тихою, скромною, розумною парохіянкою. Не було Різдва, ні Великодня, щоб покійна Марія своєю благородною рукою не прикрасила вівтарів і образів церковних. Любила квіти, тому теж може на склоні літ мала свою квітярню.

Марія Білик приїхала до Америки 18-літньою, і вже у віці 19 літ була головною містопредсідницею УНСоюзу. Ніхто тоді не квестіонував віку молодої делеґатки. Її молодечий запал, краса і поведінка вирішили її вибір, так мені пояснили во время оно делеґати конвенцій. Старий Капітула ніколи не минав хати пані Білик, коли переїжджав через наше місто.

Для повного образу середовища, в якому діяла покійна, треба додати: Повіт Перемишль, а саме села Строневичі, Дроздовичі, Рожубевичі, Бататичі, Упровичі, Оріхівці, Дусовичі, Мацьковичі, Торки, Болестраничі, Вишатичі приїхали разом до Шикаґа на працю до Різень худоби т. зв. Стак Ярдс — найбільшої на на світі. Створили на Савті свою громаду коло 50-ої і Ешланд, свою парохію і збудували церкву Пресв. Богородиці і братство того ж імени, Відділ УНСоюзу. Мали свою некороновану в л а д у, свого війта Томашевського, батька Марії, родом зі Строневич. Батько Марії добре верховодив, подбав про все, що людям треба було тоді мати. Дбав теж, щоб його діти йшли його слідами. Діти слухали батька і взагалі родина „Томашевських, тішилася довір'ям народу. Всі Томашевського шанували і боялися! Молода Марія вже у воєнний час зорганізувала Американсько - Український Горожанський Клюб — 6 членів якого в уніформі синьо - жовтих шапках, творило почесну сторожу похорону. Поховано її на горбочку біля її чоловіка, що помер 2 роки тому. Оставила одиноку заміжну дочку. Іменем УНСоюзу та його 75 тисяч членів попрощав я її над гробом та поставив її як взір, як треба українським жінкам для Батька Союзу працювати.

Передконвенційна Кампанія УНСоюзу йде в нас д о б р е. Але повинна йти краще, якби були в нас відповідні умови праці для УНСоюзу, підготовані організатори, видатна поміч з боку Окружного Комітету і зрозуміння громадянства. В кампанії стрічаюся з різними людьми. Старі на пенсії не мають грошей. Ті, що їх ще можна взяти, бо 65-ки не досягли, кажуть: не маємо грошей, ледве клигаємо і заробляємо на життя. Інші кажуть, що вже мають досить готівки в банку, і їм асекурації не треба! А правда є зовсім інша, забувають, що на вітер говорити не можна! Я провірив, що в першому випадку — люди не клигають, бо мають 15—20 тисяч у банку, а у другому випадку люди здорові можуть жити ще й 20 літ — і грошей у банку забракне, зокрема, коли недуга навістить їх. Балачки про те, що вже нема кого серед українців обезпечувати, є лише добрі для тих, що хочуть сидіти дома. За один місяць багатьох поїздок я таки дістав 20 грамот. А в розмові з п. Завадівським, який має відповідальний пост в Метрополитен Іншуренс з осідком в Шебоґен, Висконсин, я довідався слідуюче: — Союзові б р а к у є членів? — запитав він. Я знаю можливості забезпечення великої громади українців в Америці, знаю її потенціял, бо я займаюся такими справами з рамени Метрополитен і я кажу вам, що Український Народний Союз ще навіть добре не зачепив асекураційного поля американської України. А до орки, до засівів ще дуже далеко.

Тому 100,000 членів УНСоюзу, про яких думає наш новий головний предсідник Йосип Лисогір, не є мрією, а поважним визовом наших громад до праці. Думаю теж, що варто запросити українського асекураційного знавця Завадівського на курси секретарів і організаторів!

Найкращий союзовий морґедж є на хаті д-ра Яхторовича, українського лікаря, що живе на 5800 на північ і Сисеро Евню. Багато хат малих і великих я бачив, але такої вигоди, околиці, сусідів я не бачив, коли йде про українців. За 50 тисяч „ренч тайп" дім з повним бейзментом викінченим і поділеним на кімнати в додатку з „соб-бейзментом" на різний крам це вигідна покупка. Ґараджа на 2 авта, готова вистелена трава, корчі, відкритий ґанок. Сама хата з 3-ма спальнями дуже просторою їдальною і прийомною, модерні вікна і подвійні модерні алюміньйові двері, все те за ті самі гроші і все це додає краси для хати з ясної цегли і багатим гримованням камінням з Норт Дакоти. До такого дому варто запрошувати гостей, а панство Яхторовичі разом з мамою нашого лікаря і дочкою ясноволосою, що саме як я там був, скінчила 5 літ, а вже читає „Веселку". Звичайно для гарної і просторої хати треба не лише доброї господині, якою пані докторова (до речі з Винник) є, але теж гарних меблів, які там теж є, і які ще прибувають, бо замовлення на такі речі не зразу можна виконати. Головна автострада всього один бльок від хати, що є великою вигодою для нашого доктора, що є спеціялістом від жіночих породів і мусить все і скоро бути готовим, бо, як відомо, навіть самі мами не можуть добре обчислити, коли прийдуть на світ їх діти.

Свою Україну любіть проголошують у нас деякі організації часто, а деякі щодня. А на ділі? Не хочу вичисляти їх діл ненависти до своїх діл, бо хочу підкреслювати лише позитиви. Як люблять Україну народжені в Америці і Канаді діти старих емігрантів, прошу послухати: д-р Павличенко, з яким я студіював у Празі, виїхав до Канади тоді, як я до Америки. Одружився і Господа благав мати сина. Замісць нього прийшло три дочки. Наймолодша з них Надія бувала у нашій хаті частенько переїздом через Шикаґо. Батьки вже померли і три доні мали наказ чи бажання батьків заховати вірність Україні і бути гідними наслідниками козацького роду Павличенків. І добрі дочки послухали батьків. Одна з них Ляриса залюбилася в шотляндцеві а властиво він у ній, бо не давав їй спокою, де стрінув про любов балакав. Серце не навчити — і Ляриса аж в Парижі дала згоду вийти за впертого шкота під умовою, що він змінить своє прізвище на Павличенко. Шкот згодився, весілля відбулося у Парижі, а наймолодша Надя літаком возила полтавський борщ до Парижу, бо на Україні без борщу нема весілля. Вертаючись, Надя вступила до нас по дорозі до Саскатуну, де вона живе, і де батько був професором університету. Скажуть люди — зовсім як у казці!

Але чи не вимовний це доказ пошани до батьків і України!- Чи не доказ, що американська молодь має українське серце, хоч нераз не знає української мови?

На три шляхи широкії тим разом сестри розійшлися. Не покинули старої матері, лише одна зі сестер замужня Сосенко взяла її до Америки. Лікар д-р Сосенко практикує в Джоліст біля Шикаґо і там я стрінув другу сестру, яка живе в Австралії, де її чоловік д-р Сивенький є вет. лікарем. Пані Пані Софія всі вони з роду Гринюк, приїхала відвідати стару матір і сестру. Я застав її в кабінеті д-ра Сосенка при малюванню. Вона студіювала малярство у студії відомого маляра Новаківського. Кінчала якраз малювати образ „Бабусю, бабусю, ти всім помагаєш", а готові вже були кілька образів як калина, тополя і другі красвиди. Третя сестра Марія живе в Німеччині, де її чоловік д-р Баб'як практикує медицину в Ульмі. Наша австралійська сестра чекає на корабель (літакам не вірить!) і вертається до родини в Австралії, але заповіла, що верне на стало до Америки, бо тут вся її родина!

Як там українці в Австралії? Як політика? — У нас, відповіла бандерівці найбільше активні. Гетьманці, УНР-івці і мельниківці менше. Будуємо церкву в Сиднию, де парохом є о. Петро Дячишин, що підлягає єпископові Прашкові у Вікторії. Є теж православні люди і мають власні церкви.

До Ф о р т В е й н в Індіяна в справах УНСоюзу занесла мене доля і авто в неділю 2-го липня. Була велика спека при вході до церкви, з гарячі покрутилися воскові свічки. На час ми приїхали, на час відправив о. Писар Богослужбу. Прийняла нас відпоручників УНСоюзу громада у Форт Вейн дуже радо. Принимала нас обідом і чаркою у власній парохіяльній залі під церквою. Парохія у Форт Вейн нова, до другої війни українців там не було. Тепер там поселилися брати наддніпрянці, що приїхали до Америки стараниям Комітету Церков. Організатор УНСоюзу Микола Ткачук, о. Писар і я промовляли в користь заложення там Відділу УНСоюзу. Люди там добрі, переважно самі „ченки" — один з них полтавець Калініченко, активний в громаді і церкві обіцяв помагати організаторові в справі Відділу УНСоюзу. Є там 50 родин, а 10 в сусідньому Пору, і треба на це кількох днів, щоб їх обняти організаційною сіткою УНСоюзу. Впав зливний дощ, і ми розійшлися з тим, що ще зійдемося знову.

Юрко Степовий, журналіст і письменник і взагалі людина гострого пера, перенісся з далекого шикаґовського півдня на північ в ройон парохії св. Володимира. Мушу похвалитися, що в[illegible]нці став теж союзовцем. В неділю по четвертому липні мала, але чесна кумпанія, вітала його у власній хаті на Оклей з нагоди уродин його дочки, яка скінчила 8 літ. Були там люди, як то кажуть всіх „прошарків", три парі кумів, родина Білинських, Ткачуків і моя.

На З'їзд МУН до Саскатуну в Канаді їздила делеґація шикаґовського Відділу „МУН-у" в складі Юрія Пилявки, Андрія Попадюка і Мирона Куропася. Хлипцям подобався канадійський молодечий здвиг, а найважніше програма і промова б. домініяльного посла Заплітного з Давфіну. По трьох днях бенкетування в Саскатуні хлопці відвідали Вінніпеґ, де бачили пам'ятник Шевченкові. З собою взяли активну мунівку і містопредсідницю краєвої управи МУН-у, яка з Вінніпеґу верталась додому в Торонті, панну Наталку Бундза. В Шикаґо місцевий МУН мав з нею стрічу в своїй домівці, де вона дала доклад про організацію молоді в Канаді. При тій нагоді мунівці виготовляли висилку поштою першого виховника української молоді в Америці і Канаді англійською мовою. Є нею 80-сторінкова брошура під назвою „Ді Сінйор МУН Менюл" авторства Мирона Куропася.

Українсько - Американська Духова Оркестра, яку вишколює і довгі роки нею проводить відомий професор музики капітан Іван Варабаш, збирає нові відзначення і признання. Оркестра дістала запрошення взяти участь у програмі відслонення пам'ятника Тарасові Шевченкові у Вінніпеґу. Канадійський Український Комітет дав оркестрі 1,000 долярів на дорогу, решту грошей оркестра призбирала від громадянства. Оркестра працює тепер вже півтора року самостійно. Головою оркестри є невтомний Петро Питель.

Парохія св. Йосифа взялася таки на добре до ліквідації церковного морґеджу в сумі $35 тисяч. Парох о. Шарий скликав парохіян в день 7-го червня на „корн біф і кебіджс" та виявив секрет сплати. Вибрано збірщиків, що мають контактувати парохіян. Що вони діють, я переконався на собі. Знову ж на 5-літній ювілей парохії о. Ш а р и й скликає парохіян до Елмгирст Контрі Клюбу на т. зв. 25-доларову вечеру. Того роду долярові імпрези вдаються, а коли зважити, що о. Шарому щастя все везе, то морґедж парохії буде скоро спалений, а на спаленню морґеджу теж ще можна заробити на дальші діла парафії. Виглядає, що й мені треба йти в суботу 12-го серпня до „Контрі Клоб", щоб написати, як там було.

Українська Фінансова Конференція відбудеться 21 — 22 жовтня на Союзівці. Так рішено на конференції у Клівленді 17-го червня б. р. Покликано до життя 4 комісії і залежить від тих комісій, як вони справляться зі своїми завданнями.

Я лише з шикаґовського боку хочу ствердити, що фінансова конференція вирівнала багато справ і непорозумінь. Кредитівка і Тризуб, що колись жили як пес з котом, стали приятелями. На останню конференцію до Клівленду делеґати обох установ їхали окремо, а вже тому кілька тижнів на передконференцію їхали разом. Делеґати Кредитівки Роман Мицик і Омелян Плешкевич та Тризуба Петро Пуцило і я за 24 години відбули автом блискавичну подорож до Клівленду, були на нарадах і вернулися на час ще на „День Батька". Шкода, що „Свобода", до якої я подав вістку про наради в Клівленді, переочила імена шикаґовських делеґатів К р е д и т і в к и. Всіх згадала крім них. Дехто догадувався, що це стара любов Самопоміч - Тризуб цьому винна, але вони помиляються. Шикаґовська чвірка мала добру дорогу до Клівленду і переговорила в авті багато справ, на які перед тим не було часу. — Для тих, що сумніваються, я можу лише пригадати латинську пословицю: „Часи міняються".

На конференцію вже в Шикаґо рішено попросити канадійського міністра Стара з родиною.

Йосип Л и с о г і р і д-р Я. П а д о х по дорозі вступили до нашого міста і мали в нас дуже „бизі вікенд". В п'ятницю 14-го липня, суботу і неділю їх буквально розривали. Наради з головними урядовцями в п'ятницю, Союзова Конференція на вершинах, в суботу і Православний День в неділю, дав нашим двом найважнішим урядовцям Союзу змогу запізнатися краще з найкращими робітниками У. Н. Союзу і громади.

Важливою була конференція у Равнд Лейку, яка винесла слідуючі постанови, рекомендації і зауваги.

Для УНСоюзу існує в районі міста Шикаґо можливість великого поширення. С о ю з, що має у нас 8,000 членів, отже більше як ціла Канада, може навіть подвоїти свої ряди, коли зважити, що самі церковні громади начисляють у нас 30,000 душ.

Для переведення цього діла в життя треба відповідного Народного Дому у місті, малої Союзівки, Спортового Майдану і Спортової Акції для молоді. УНСоюз може в кожному випадку прийти місцевій союзовій громаді з фінансовою і моральною поміччю. Місцеві союзові діячі мусять випрацювати плян праці для досягнення намічених цілей. Покликано окрему к о м і с і ю в складі 4-ох місцевих головних урядовців та союзовців Михайла Семкова, Ф. Васильовського, М. Сенчишака і М. Ткачука. Учасники конференції в складі 20 осіб відвідали в сусідстві Українську Дитячу Оселю, де урядники оселі панове Тимцюрак, Макаруха, Випаний і Атоновський вітали учасників не лише словами, але й кавою з тістечками.

Д-р Я. Падох відлетів в суботу на З'їзд Лемків ще в неділю.

Православний День парохії св. Володимира. Там господарем Дня був союзовий організатор Микола Ткачук. В цей день була в Шикаґо парада „Поневолених Націй", на якій з промовою на імпрезі і на телевізійній програмі виступав проф. Добрянський. По параді приїхав на імпрезу парох парохії св. Володимира о. декан Білецький і Українсько-Американська Духова Оркестра, що теж брала участь в програмі у Гренд Парку. В розмові з нами капельмайстер Іван Барабаш, вчитель оркестри, що збирала лаври у Вінніпеґу за пісню „Наші Карпати", признався, що слова і музику для пісні він скомпонував на Союзівці, коли 5 літ тому сидів з проф. Смаль-Стоцьким на „порчу" В е с е л к и. Прийшла до нього тоді муза...

Відлетів вечером до Ню Йорку і головний предсідник! А нам треба реалізувати те, про що говорили! Звичайно, що в неділю вранці ішли ми до церкви. Були на Богослужбі в церкві св. Йосифа, а тому, що приїхали одну годину заскоро, гол. предсідник мав нагоду довше говорити з о. Шарим, парохом нової церкви. Ми довідалися, що о. Шарий організує нову парохію в Пелатайни, де вже тепер він править щодругу неділю Богослуження. Отже для УНСоюзу віддкриваються нові горизонти.

Михайло Ситник, молодий український поет, що ненадійно відійшов з цього світу, буде мати теж свій нагробник. Справу пам'ятника зорганізував Юрко Степовий, друг покійного по фаху і житті. Треба лише, щоб могила поета, яка тепер заросла бур'яном, як дістане надгробний камінь, мала теж своїх опікунів. Бо як цього не буде, тоді безсмертна поема Шевченка „За байраком, байрак" і в Шикаґо буде актуальна.

Любов оперта на ділах

В одному приватному листі наша письменниця Наталена Королева так писала про завдання еміграції на виправдання великого ісходу з батьківської прадавньої землі: „Єдине, в чому можна проявити справжню любов до свого народу й покинутого краю, — це наука, мистецтво, поміч ... Поміч не тільки матеріяльна, але й освіта — і ще раз освіта. А також любов, милосердя, і згода. Тільки любов і доброта можуть буди творчою, а ненависть і злість руйнуючі! Тому не слід навчати ненависти до всього, що „не своє". А слід навчати любити те „своє".

Отже, справжню любов до нації, любов оперту на ділах, не на словах, можемо виявити, дбаючи про нашу культуру у всіх її ділянках. На щастя можна твердити, що ця правильна дорога не чужа нашим людям. Ця саме правдива любов оперта на ділах розквітає тут і там на шляхах нашої еміграції.

Для прикладу можна навести хоч декілька фактів, хоч би таки з Торонта. Заходом і старанням гуртка людей, що їм особливо лежало на серці добро нашої літератури, появилась друком повість Л. Мосендза „Останній Пророк". Таким самим способом за ініціятивою Об'єднання Українських Педагогів вийшла друком дуже цінна книжка „Археологія" д-ра Ярослава Пастернака, великий вклад у нашу наукову скарбницю.

Наші сучасні письменники, хоч з великим трудом, все таки друкують свої твори. У щасливішому положенні стоять мистці, що на виставках мають можність показати свої картини. Можна навіть твердити, що вони привчили громадянство цікавитися картинами та їх купувати.

Але найтяжче мабуть то таки нашим композиторам. Їм приходиться творити без театру, без опери, без симфонічних оркестр. А коли творять, то які малі можливості передати цю творчість громадянству. Та в наші часи існує можливість зближення між мистцями - композиторами і громадянством завдяки музичним платівкам. Тим то видання платівок, так як видання книжки, чи влаштування мистецьких вистав, конечні культурні потреби кожної суспільности.

У Торонті, як може, відомо читачам преси, „Ініціятивна група для видання платівок із творами композитора Фоменка", взялась за це не легке діло. Не легке, бо донести творчість наших композиторів до української суспільности, — це в певному розумінні піонерська робота. Все ж таки при допомозі людей, що їм дорога наша культура, вдалося дотепер зібрати поважну суму грошей, понад $2,000 з передплат, пожертв з льотерії двох картин наших мистців-малярів і навіть з „Маєвого танга" — забави. Але ця зібрана сума становить тільки дві треті потрібної суми. Залишається ще зібрати одну тисячу долярів, щоб платівка з творами заслуженого композитора стала дійсністю, та культурним надбанням нашої спільноти.

Якщо б наші земляки в Америці про це подумали, то легко могли б зібрати потрібні гроші, виявляючи тим вдячність і пошану композиторові М. Фоменкові, що не де-інде живе, а таки серед українців в Америці. Тому можна сподіватись, що звернення „Ініціятивної групи" до земляків у ЗДА не останеться без позитивної реакції, і що земляки з Америки пришлють свої передплати, чи пожертв на адресу голови „Ініціятивної групи" п. Оксани Соколик, 50 Deleware, Toronto 4, Ont. Canada.

Ол. Копач

Читайте українські книжки й газети, бо часто читання веде до просвіти, а просвіта — це сила

П О Д Я К А

По невіджалуваній втраті нашого Найдорожчого
МУЖА і БАТЬКА

бл. п. Івана Турчиняка

який несподівано залишив нас у важкому смутку дня 8-го липня 1961 Р. Б., складаємо цією дорогою всім Рідним, Приятелям та Знайомим, що взяли участь у похоронних обрядах та морально підтримали нас — нашу найщирішу подяку.

Особливо щиро дякуємо Всечесному митрофорному прот. о. Федору БІЛЕЦЬКОМУ з м. Чікаґо за відправлення Панахиди і Похорону. Рівнож висловлюємо свою щиру подяку Всім Тим, хто надіслав вінки, вислови співчуття і грошові пожертви на будову церков-пам'ятників св. Симона в Парижі та в Бавнд Брук у США. Хай Всіх Вас Всевишній обдарує здоров'ям, силою та довгими роками життя.

У тяжкому горю:

НІНА — Дружина,
ЛЕСЯ і РАЯ — Доньки,
АНДРІЙ і ВАЛЕНТИН — зяті.

ДЕСЯТИЛІТТЯ СВЯЩЕНСТВА о. ЯРОСЛАВА СВИЩУКА

18-го червня ц. р. відбулося в парафії Успення Пречистої Діви Марії в Омазі, Небраска, небуденне торжество, а саме відзначення десятої річниці священства о. Ярослава Свищука, активного члена управи Т-ва „Карпати", 356-го Тідділу УНСоюзу.

Цей молодий священик, як це пізніше виявилося із розмови з ним, у своїй скромності не думав, що щось подібного тут відбудеться. „Десять літ священичої праці — це замалий період часу для відзначення окремою програмою. Такі програми роблять звичайно для священиків по 25-ти літах священичої праці. Зрештою, я не думаю, що я в якийсь спосіб собі на це заслужив" — казав він.

Ясно, що з слів його пробивалася священича скромність. Ясно, що він, як і тисячі інших українських священиків, ставши на службу Христові, кинувся з повною енергією у вир праці над повіреними йому душами, не шукаючи незвичайних земських нагород, почестей чи признань, крім совісного сповнення свойого обов'язку супроти свойого Творця, супроти своєї Церкви, супроти своїх вірних та взагалі супроти свойого українського народу. Однак, у скромності, цій чудесній племінниці чесноти покори, криється велич і не завсіди треба довго ждати, щоб цю велич відзначити. Тому парохіяни Церкви Успення Пречистої Діви Марії в Омазі рішили не ждати аж надто довго, щоб відзначити колосальну працю свойого думпастиря, виконану в ім'я вже згаданих ідеалів, окремою імпрезою.

Уже кілька місяців перед імпрезою можна було чути серед вірних, що здалося б зробити для нашого отця милу несподіванку з нагоди десятиліття його священства. Виходило отже, що ґрунт був приготований, тому провід Братства Святого Імени рішив взяти ініціятиву у свої руки. До співпраці в імпрезі покликано проводи усіх місцевих організацій релігійного й світського характеру. Зорганізований імпрезовий комітет уложив програму імпрези та розділив підготовчу працю поміж окремі товариства. З одушевленням всі взялися за діло, що у висліді дало прекрасний результат.

Усі вірні, головно члени Братства Св. Імени, Апостольства Молитви, Марійської Дружини, Вівтарної Дружини Хлопців та місцевого відділу „Провидіння" пожертвували вислухання св. Літургії та прийняття св. Причастій в намірениі о. Ярослава Свищука. Прекрасну проповідь про післанництво священика виголосив запрошений латинський священик о. Обрайн. Святу Літургію закінчено грімкими многоліттєвіями.

Не сподіваючися більше нічого, о. Я. Свищук після св. Літургії відійшов до парохіяльного дому. Однак, в протягу не більше чверти години після св. Літургії церковна домівка перемінилася у гарно прибрану імпрезову залю з накритими столами, квітами, печивами й тортом з десяти свічечками.

Покликано отця. Заскочений отець прийшов, провів молитву, поблагословив усе, що було на столах, й усі засіли до спільного снідання.

Після перекуски почалися промови з побажаннями й вручення дарунків, духовних вінків, квітів та грамоти від парохії. Представники місцевих організацій висловлювали побажання й вдячність дорогому гостеві за його працю для парохії. Заступлені були такі організації: Братство Св. Імени, Вівтарна Дружина Хлопців, Апостольство Молитви, Марійська Дружина, Відділ Тов. „Провидіння", Відділ УНСоюзу „Карпати", Відділ Організації Оборони Чотирьох Свобід України, Відділ Спілки Української Молоді, Парохіяльна Суботня Школа, Українсько-Американська Католицька Громада, Місія св. Юрія в Лінкольні, й Парохія як цілість, яку заступав Церковний Комітет.

З коротких ґратуляційних промов, мов по фільмовій стрічці, просувалися картини з життя й праці о. Я. Свищука: Свячення на священика, 18-го червня 1951 р. з рук бл. п. Кир Константина; коротке сотрудництво в Ст. Джозеф, Мізурі, в парохії о. др-а Дмитра Блажейовського, до якого ще тоді Омага належала як місійний терен; перенесення до Омаги для організації парохіяльного життя; спроваджування нових родин; закуп церкви, ремонт й примінення церковного будинку до вимог нашого життя; організація школи; організація релігійних товариств як Апостольство Молитви, Марійська Дружина, Вівтарна Дружина Хлопців, Братство Св. Імени й відділ Тов. „Провидіння"; кампанія за передплату релігійних часописів як „Шлях"; організація Місії Св. Юрія в Лінкольні; закуп парохіяльного рому; будова церкви в Лінкольні; нав'язування зв'язків й репрезентація нашої Церкви перед американським світом, що вимагало не раз численних доповідей, поїздок з св. Літургією до місцевих і позамісцевих латинських церков, статтей у пресі, виступів в радіо й телевізії та інтервенцій у церковної й світської влади; шукання праці для своїх вірних; заступництво вірних перед працедавцями й світською владою та співпраця з українськими громадськими організаціями, головно, коли треба було нести українську правду, про яку тут взагалі ніхто нічого не знав, назовні.

Після ґратуляційних промов відбулася мистецька програма, присвячена о. Я. Свищукові. В програмі переважаючу ролю відіграла шкільна дітвора, що з роду України не бачила й писувалася своїм незвичайно досконалим пізнанням української культури, зробутим під покровом о. Свищука, головно, коли ходить про українську мову, народні танки та спів релігійних чи світських пісень. Кілька точок мистецької програми досконало виконали старші парохіяни.

Після мистецької частини імпрези говорив о. Я. Свищук. Зі зворушенням висловлював він щиру подяку всім за таку милу несподіванку. „Варто бути українським священиком!" — повторяв він кілька разів.

Імпрезу закінчено многоліттєвім і молитвою.

При цій нагоді було б добре начеркнути в кількох словах життєпис цього молодого священика, що приняв на себе священицтво для спасіння душ рідного народу.

Ярослав Свищук народився 13-го грудня 1921 р. в селі Зелена, повіт Надвірна, в домі сільського управителя школи Івана Свищука й Софії Свищук з дому Чесників. В Зеленій молоденький Ярослав проводив свої дитинні літа з своїми старшими братами Омеляном і Юрієм та сестрою Марією, де він рівнож відвідував народну школу. Згодом родина Свищуків перенеслася до села Дора, де п. Свищук збудував собі прекрасну віллю в гуцульському стилю, в якій багато української інтеліґенції проводило свій вакаційний час.

Батько о. Ярослава був талановитим різьбарем в дереві та знаним малярем, спеціяльністю якого було виготовлювання образів вогневою технікою. Вже в своїй молодості він був полевим артистом в штабі УСС під командою бл. п. полк. Евгена Коновальця. Опісля розмалював він церкву ОО. Студитів в Дорі, що була фундацією пані Кокурудзової. Окрім того, різьбив він іконостаси, проповідальниці й інші церковні речі та брав участь в різних мистецьких виставках. Попри це Іван Свищук й його дружина були дуже релігійними людьми. Спільні молитви, часті св. Причастія, спільні вервиці були майже традицією в їх домі. Крім того ця родина молилася спільно за те, щоб Господь покликав котрогось з синів на службу для Себе.

Серед такої атмосфери ріс молодий Ярослав. Після закінчення вселюдної школи вступив він до української державної гімназії в Станиславові, яку закінчив іспитом зрілости в жовтні 1942 р. Вже в гімназії, мимо того, що зраджував талант й охоту до мистецтва, був завзятим спортовцем, цікавився суспільним життям та не стояв осторонь від товариського життя, він відчував, що вислухання Господом Богом молитв за священика в родині мас здійснитися на ньому. По деякому ваганні, після іспиту зрілости, зараз в жовтні 1942 р. вступив він до Духовної Семінарії у Львові, Хоч походив з Станіславівської дієцезії, вибрав Львів, бо Львів був сильнішим центром української культури.

У Львові знайшовся Ярослав серед любої йому атмосфери. Духовна Семінарія містила музей українських ікон з численними експонатами. Каплиця Духовної Семінарії, як і рівнож рефектар, авля, й урядові кімнати настоятелів пишалися чудесними мальовилами майстра Петра Холодного. Крилоси каплиці, проповідальниця, іконостас й престіл були прекрасними різьбами молодого різьбаря бл. п. Коверка, Семінарійна бібліотека посідала цілу низку цінних пам'яток української культури в письмі і друку. Рівнож Духовна Академія являлася пантеоном велетнів духа таких як догматиста світової слави Кир Йосифа Сліпого, патролога і бібліста о. др-а Василя Лаби, знавця цивільного й канонічного права о. др-а Лева Глинки, визначного обрядовця о. Рудя, знавця музики й композитора др-а Богдана Кудрика, антрополога др-а Івана Раковського, археолога др-а Ярослава Пастернака, славіста др-а Константина Чеховича, дириґента Плешкевича й ряду інших учених, над якими взносився дух Митрополита Кир Андрея. За часів німецької окупації Духовна Академія дістала право надавати наукові титули. Наукова праця закипіла повною парою. Комісія, що складалася з найкращих наукових сил духовного й світського характеру, відбувала в Семінарії свої сесії над перекладами церковних богослужб на українську мову. Богословів приготовлялося на місії на Сході спеціяльними студіями про Схід. Крім того торжественні відправи в храмі св. Юрія, водосвятія на ринку, чи відправи на цвинтарищах — все це був духовний корм, серед якого міг розвивати свій ум молодий богослов.

Недовго пробув тут богослов Ярослав, бо зараз по закінченні двох років філософії, під напором большевицьких військ літом 1944 р. розбрилися молоді богослови з цього великого гнізда по цілому світі. Похоронивши матір у Дорі, богослов Ярослав разом з іншими членами своєї родини подався на Захід. Зразу він був задержався у Відні, де працював в одному з шпиталів, та скоро він дізнався, що завдяки далекосяглим заходам Митр. Кир Йосифа, який своєчасно через свойого приятеля ще з часу ремських студій проф. Йогана Брінктріне виєднав був право на студії в Духовній Академії в Падерборні, в Німеччині, для наших питомців, які зуміють продертися на терен Німеччини, — з групою студентів українців подався на студії до Падерборну. Тут стрінула його сумна вістка про трагічну смерть батька Івана та сестри Марії, які згинули в часі одного бомбардування в околицях Реґенсбурґа. До того долучився брак вістей про брата Омеляна. Важкий удар родинної трагедії та страшні хвилини воєнної хуртовини не знеохотили його до дальших студій. З великим запалом він взявся до праці. Скоро пройшов чинни. Богослов Ярослав залишився ще один рік в Бад Дрібурґу, куди була перенесена Падернборнська Духовна Академія, з огляду на цілковите знищення її приміщення в Падерборні, й опісля, після того як о. Миколай Войковський, тодішній Апостольський Адміністратор для українців-католиків у Німеччині, зорганізував Українську Католицьку Духовну Семінарію на замку Гіршберґу, біля Вайльґайму в Баварії, він удався туди, щоб там докінчити свої студії. 1948 р. цю Семінарію було перенесено до Голляндії, однак, будучи вже укінченим богословом, Ярослав залишився в Німеччині, в таборі Авґсбурзі, де перебував його брат, доктор ветеринарії, Юрій. Поробивши заходи на виїзд до ЗДА й чекаючи на візу, він вписався на студії мистецтва при Українському Вільному Університеті в Мюнхені та рівночасно при Мюнхенській Академії Мистецтв, де закінчив два семестри студій.

Після приїзду до ЗДА пробивався крізь життя фізичною працею та в протягу одного року звернувся до Кир Константина з проханням про свячення на священика. Згідно з зарядження ординаріяту йому треба було провести ще один рік в Духовній Семінарії у Вашинґтоні, після чого, 18 червня 1951 р. бл. п. Кир Константин рукоположив його на священика в катедрі Непорочного Зачаття у Филаделфії. Свою першу св. Літургію він відправив в Церкві Пресвятого Серця Христового в Бостоні, Масс. Небаром одержав призначення на сотрудника о. др-а Дмитра Блажейовського в Ст. Джозеф, Мізурі. 14 лютого 1953 р. о. Я. Свищук переїхав на сталий побут до Омаги, де проводить обильну працю для свого стада по сьогоднішній день.

Попри свою печаливу працю над спасенням душ своїх вірних не занедбував о. Свищук поглиблювання свойого знання мистецтва, головно мистецтва християнського Сходу. В зв'язку з цим відбув він подорож по важних центрах східнього мистецтва й до св. Землі, та написав низку статтей про стиль українських церков в епархіяльній пресі. Для власної церковці о. Ярослав вирізьбив прекрасний престіл та працює тепер над різьбою й розмалюванням іконостасу, який при закінченні буде одним з найкращих українських іконостасів в ЗДА. Над входові двері церкви св. Юрія в Лінкольні внедовзі буде вмонтована ним виготовлена мозаїка, що зображує св. Юрія.

Це був би життєвий шлях і праця о. Свищука. Нам вірним мило було почути з його уст слова: „Варто бути українським священиком". Дай Боже, щоб кожний український священик міг подібно висловитися. Тоді не малітиме наша Церква, тоді наша молодь не вагатиметься вступати до духовного стану на славу Господеві та для розросту нашої Церкви — цього найкращого носія української культури на чужині.

Нашому Отцеві ще раз бажаємо з нагоди десятиліття його священства всього якнайкращого та многих і щасливих літ! Хай Господь благословить його працю у винограднику Христовім якнайобильнішими плодами!

Антін Сокальський

ЧЕН ЧЕНГ У ВІЛЬЯМСБУРГУ

Віце-президент Націоналістичного Китаю Чен Чен., який прибув з відвідинами до ЗДА, зупинився теж у Вільямсбурґу, Вірджінія, де його троє дітей вчаться в американських школах. На фото: кельнер в ресторані зав'язує Чен Ченґові серветку навколо шиї.

Помер державний секретар Ватикану, кардинал Тардіні

Рим. — В минулу неділю 30 липня ц. р. помер у Ватиканському палаці державний секретар Ватикану, 73-літній кардинал Доменіко Тардіні. Папа Іван XXIII перебував тоді в своїй літній резиденції в Кастель Ґандольфо, але після отримання телефонічного повідомлення про смерть кардинала — особисто проголосив ту вістку з балькону свого палацу та негайно поїхав до Риму. Похорон кардинала Тардіні заповіджено на середу 2 серпня в базиліці собору св. Петра. Його тіло спочине в церкві Сестер Кармелітанок у Ветраллі, за 40 миль від Риму. Із смертю кардинала Тардіні число членів кардинальської Колеґії зменшилось до 83. Як найповажнішого кандидата на місце померлого державного секретаря Ватикану називають кардинала Амлето Сіканіяні, що від багатьох років є папським нунцієм у Вашинґтоні. Іншим поважним кандидатом є кардинал Джованні Монтіні, який був заступником державного секретаря за Папи Пія XII. Померлий кардинал Тардіні був заступником державного секретаря кардинала Пачеллі, який потім став папою Пієм XII. Проте кардиналом став він щойно за теперішнього Папи Івана XXIII.

Американський Леґіон домагається слідства в справі підривної праці в державному департаменті

Гюстон, Тексас. — Стейтова Конвенція Американського Леґіону прийняла резолюцію, в якій домагається, щоб Конґрес перевів слідство в справі прихильників комунізму в державному департаменті і в Найвищому Суді ЗДА. В резолюції говориться про те, що державний департамент „є інфільтрований симпатиками СССР і справи комунізму". В іншій резолюції оскаржується Найвищий Суд ЗДА в тому, що він своїми рішеннями паралізує оборону проти комуністичної небезпеки в Америці. Резолюція закликає Конґрес поробити відповідні заходи, аж до віддання до суду за державний злочин деяких членів Найвищого Суду за ті рішення, якими Найвищий Суд ЗДА не дозволяє переслідувати комуністичні злочини в ЗДА.

Відійшли від нас

Члени Українського Народного Союзу:

БИХ Семен, народж. 1885 р. у Пирятику, пов. Камінка Струмилова, член 121 Відд. в Ромі, Н. Й., помер у липні 1961 р.

БОМБИК Михайло, нар. 1890 р. в Дільчу, пов. Стрий, член 296 Відд. в Ню Кенсінгтон, Па., помер 17-го липня 1961 року.

БУЛА-ДРЕГЕР Анна, народж. 1923 р. в Ст. Франсіско, Мо., членка 79 Відд. в Ст. Луїс, М., померла 15-го липня 1961 року.

ВАЛИК Домінік А., народж. 1913 р. в Форд Сити, Па., член 63 Відд. у Форд Ситі, Па., помер 24-го липня 1961 року.

ВОЛЯР Юрій, народж. 1877 р. в Лютовиськах, пов. Сянік, член 160 Відд. у Джемейці, Н. Й., помер 24-го липня 1961 року.

ГОРІН Григорій, народж 1889 р. в Вятвягах, пов. Бібрка, член 259 Відд. в Шикаґо, Ілл., помер 24-го липня 1761 роду.

ГРИГОРЧУК Павло, народж. 1895 р. у Теребовлі, член 361 Відд. у Ню Йорку, Н. Й., помер в липні 1961 року.

КАСПРЯК Анна, народж. 1891 р. у Чорній Воді, повіт Новий Торг, членка 47 Відд. у Бетлеґем, Па., померла в липні 1961 року.

КРАВЧИШИН Єва, народж. 1887 р. в Полоній, пов. Сянік, членка 482 Відд. в Карнеґі, Па., померла 22-го липня 1961 року.

МАРОЛЬЧИК Агнеса, народж. 1898 р. у Вільхівці, пов. Лісько, членка 276 Відд. в Ембридж, Па., померла 24-го липня 1961 р.

ОРТИНСЬКИЙ Любомир О., народж. 1919 р. у Михайлевичах, пов. Дрогобич, член 389 Відд. у Ню Йорку, Н. Й., помер 22-го липня 1Т61 року.

ПРОЦКІВ Лавро, народж. 1911 р. у Швайківцях, пов. Чортків, член 432 Відд. у Торонті, Онт., Канада, помер 19-го липня 1961 року.

СОЯК Михайло, народж. 1892 р. в Лисовиці, пов. Старий Самбір, член 147 Відд., в Аллентавн, Па., помер 19-го липня 1961 року.

ТУРЧИНЯК Іван, народж. 1902 в Тарногороді, пов. Люблин, член 114 Відд. у Шикаґо, Ілл., помер 8-го липня 1961 р.

ФЕДОРІВ Розалія, народж. 1896 р. у Стиганцях, пов. Стрий, членка 253 Відд. в Лудлов, Масс., померла 19-го липня 1961 року.

ХРОМЯК Андрій, народж. 1893 р. в Клищі, пов. Стрий, член 339 Відд. у Филаделфії, Па., помер в липні 1961 року.

ЧОЛІЙ Іван Н., народж. 1924 р. в Йонкерсі, Н. Й., член 8 Відділу в Йонкерсі, Н. Й., помер 21-го липня 1961 року.

ВІЧНА ІМ ПАМ'ЯТЬ!

ПОВІДОМЛЕННЯ

УВАГА ВІДДІЛ УНС 375!

Подається до відома всім членам Відд. 375 ім. Дм. Вітовського у Филаделфії, що секретар Відділу змінив адресу. Нова адреса секретаря: E. Hrymaliak, 434 E. Eleanor St., Philadelphia 20, Pa., тел.: DA 4-2399. При цій нагоді прошу запам'ятати, що місячні збори Відділу відбуватимуться так само, як перше, в кожну другу неділю місяця.

Е. Грималяк, секр.

ТАРЗАН, ч. 4688. Хитрість мавпи!

Тарзан і Фона з недовір'ям спостерігали, як ґорила став побіч сильного мамута.

Без вагання він вдарив потвору по передніх ногах, і вона негайно впала навколішки!

Аж тепер втікачі зрозуміли намір болґані, який, вилізши на мамута, міг видряпатися на дерева!